

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/197/2019
Identifikačné číslo spisu:	1714206303
Dátum vydania rozhodnutia:	18.10.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:1714206303.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Prima banka Slovensko, a. s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, proti žalovanému K. E., bývajúcemu v Q. K., X. J. XX/X, o zaplatenie 3 537,27 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 5 C 276/2014, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 22. februára 2019 sp. zn. 5 Co 163/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Pezinok (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 18. januára 2018 č. k. 5 C 276/2014-87 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 3 430,44 eur s 5 % úrokom z omeškania ročne od 12. júna 2014 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšnej časti žalobu zamietol a žalobkyni priznal nárok na pomernú časť náhrady trov konania, o ktorej výške rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. V odôvodnení svojho rozhodnutia s poukazom na § 52 ods. 2, § 53 ods. 1, 2, § 54 ods. 1, 2, § 488, § 517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, § 261 ods. 3 písm. d/, § 273 ods. 1, § 497, § 503 ods. 2, 3 Obchodného zákonníka, § 2 písm. a/, § 4 ods. 1 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 258/2001 Z.z.“), § 3 ods. 1 nariadenia Vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z.z. ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, uviedol, že medzi stranami bola 27. júna 2013 uzavretá úverová zmluva č. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX, na základe ktorej žalobkyňa poskytla žalovanému bezúčelový úver vo výške 3 300,- eur, ktorý sa žalovaný zaviazal splatiť s dohodnutým úrokom vo výške 17,90 % ročne v 120-tich mesačných anuitných splátkach po 59,48 eur mesačne. Termín splatnosti prvej splátky bol 15. júla 2013, poslednej 15. júna 2023 a každá splátka bola splatná k 15.-temu dňu v kalendárnom mesiaci. Výška RPMN bola 19,75 %, priemerná hodnota RPMN bola 19,47 % a celková suma, ktorú musel žalovaný zaplatiť (súčet výšky úveru a celkových nákladov klienta, spojených s úverom) sumou 7 137,60 eur. Zo strany žalobkyne

došlo k vyhláseniu predčasnej splatnosti celého úveru 20. mája 2014, pričom žalobkyňa evidovala k 12. júnu 2014 omeškané splátky spolu vo výške 229,36 eur a celkovú nezaplatenú istinu (zostatok úveru) vo výške 3 210,20 eur, nezaplatené úroky vo výške 225,49 eur a nezaplatené sankčné poplatky vo výške 2,18 eur, spolu sumu 3 437,87 eur. Ako súd prvej inštancie ďalej uviedol, výška nesplateného úveru so zmluvne dojednaným úrokom z úveru a sankčným úrokom ku dňu zosplatnenia predstavovala podľa skutkového tvrdenia žalobkyne sumu 3 537,27 eur, avšak podľa výzvy na predčasné splatenie úveru z 20. mája 2014, sumu 3 430,44 eur a keďže tento rozpor žalobkyňa ani na písomnú výzvu súdu neodstránila a nepredložila výpis z úverového účtu, umožňujúci súdu preskúmať uplatňovaný nárok na zmluvne dohodnutú sankciu (sankčný úrok z omeškania, uplatňovaný vo výške 2,18 eur), z týchto dôvodov súd prvej inštancie uzavrel, že žaloba je dôvodná len v časti o zaplatenie sumy 3 430,44 eur (3210,20 eur nesplatennej istiny úveru a zvyšok nesplatený úrok z úveru) a v tejto časti žalobe aj vyhovel. O úrokoch z omeškania rozhodol podľa § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. Súd prvej inštancie vo zvyšku zmluvných a sankčných úrokov (odplaty za poskytnutý úver) a poplatku 60,- eur (za „upomienku“) posúdil žalobu ako nedôvodnú, keďže nešlo o upomienku, ale o oznámenie o predčasnom zosplatnení úveru z 20. mája 2014. Ohľadne zmluvných úrokov vo výške 17,90 % ročne z nezaplatenej istiny úveru a nezaplatených úrokov z úveru aj za dobu po predčasnom zosplatnení úveru, súd prvej inštancie žalobu v tejto časti zamietol ako nedôvodnú, nemajúcu oporu v platných právnych predpisoch, ani aktuálnej rozhodovacej činnosti súdov SR, s poukazom na uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6 Co 190/2014. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 22. februára 2019 sp. zn. 5 Co 163/2018 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej žalobe zamietajúcej časti výroku, ktorou súd prvej inštancie nepriznal žalobkyni zmluvný úrok vo výške 17,90 % ročne z nezaplatenej istiny 3 210,20 eur od 1. júla 2014 do zaplatenia podľa § 387 ods. 1, 2 C.s.p. ako vecne správny potvrdil a rozhodol tiež o trovách konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia odvolací súd zdôraznil nespornosť spotrebiteľského charakteru predmetnej zmluvy o úvere. Ohľadne odvolaním napadnutého výroku súdu prvej inštancie v časti nepriznania riadneho (zmluvného) úroku po vyhlásení splatnosti celého úveru s poukazom na rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6 Co 148/2016 z 30. júna 2017 považoval za potrebné uviesť, že s vyhlásením predčasnej splatnosti úveru je nevyhnutne spojený aj zánik nároku veriteľa na riadny úrok z poskytnutých peňažných prostriedkov, pričom zo žiadneho právneho predpisu nevyplyva, že by veriteľovi aj po vyhlásení predčasnej splatnosti úveru patrila riadny úrok z úveru. Ako odvolací súd ďalej uviedol, pokiaľ by veriteľ mal naďalej až do zaplatenia dlžnej pohľadávky nárok na riadny úrok a popri tom i úrok z omeškania a prípadne iné sankcie, vznikla by hrubá nerovnováha v právnom postavení dodávateľa (veriteľa) a spotrebiteľa (dlžníka). Veriteľ by mal naďalej všetky oprávnenia zo zmluvy a navyše i právo a možnosť domôcť sa relatívne okamžite splnenia celého záväzku, pričom dlžník by stratil akékoľvek výhody, ktoré mu zmluva o úvere garantovala. Takýto následok vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru by bol nielen neprijateľný pre založenie nerovnováhy v právach a povinnostiach účastníkov zmluvy, ale aj v rozpore s dobrými mravmi. Odvolací súd poukázal tiež na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 476/2012-14, ktorý potvrdil ústavnú udržateľnosť tohto záveru. Ohľadne použitia § 503 ods. 3 Obchodného zákonníka odvolací súd uviedol, že toto ustanovenie sa vzťahuje iba na situáciu, kedy dlžník splatil poskytnutý úver pred dňom jeho konečnej splatnosti, čo zjavne nie je prípad posudzovanej veci, kedy dlžník do dnešného dňa dlžný úver nesplatil. Odvolací súd tak isto zdôraznil, že argumentácia žalobkyne poukazujúca na § 506 Obchodného zákonníka upravujúceho oprávnenie veriteľa odstúpiť od zmluvy pre omeškanie dlžníka, nemá súvis s posudzovanou vecou, nakoľko žalobkyňa od zmluvy neodstúpila, ale vyhlásila predčasnú splatnosť úveru, čo je odlišný inštitút s inými právnymi následkami (napr. zmluva v takomto prípade nezaniká). Záverom odvolací súd poukázal na Stanovisko Občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Bratislave z 20. februára 2019 č. 1/2019, v zmysle ktorého v prípade plnenia zo spotrebiteľského úveru, zmluvný úrok odo dňa účinkov zosplatnenia úveru veriteľovi nepatrí. Veriteľ má právo na zaplatenie zmluvných úrokov len do vyhlásenia predčasnej splatnosti s tým, že následne už právo na dohodnutý úrok z úveru nevzniká, vzniká iba právo na úrok z omeškania. V opačnom prípade by na ťarchu spotrebiteľa dochádzalo k dvojnásobnému zaťažovaniu v podobe úrokov z úveru, ako i úrokov z omeškania, čo spôsobuje značnú nerovnováhu vo vzťahoch

medzi účastníkmi. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1, § 262 ods. 2 a § 255 ods. 1 C.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie s tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.). Vychýkala odvolaciemu súdu nesprávnosť jeho právneho záveru, že jej po vyhlásení predčasného zosplatnenia úveru nepatrí zmluvne dohodnutý úrok. Vyjadrila názor, že dlžník je povinný zaplatiť úroky za dobu od poskytnutia až do vrátenia peňažných prostriedkov, keďže sa na takúto povinnosť veriteľovi zmluvne zaviazal a tento záväzok trvá aj po odstúpení veriteľa od zmluvy. Na základe uvedeného navrhla, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvej inštancie v časti napadnutej odvolaním (v rozsahu zamietajúcej časti výroku, ktorou súd prvej inštancie nepriznal žalobkyni zmluvný úrok vo výške 17,90 % ročne z nezaplatenej istiny 3 210,20 eur od 1. júla 2014 do zaplattenia) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaný sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. b/ C.s.p.), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť, pretože nie je prípustné.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane odvolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

7. Dovolanie možno podať iba ak to výslovne pripúšťa zákon (§ 419 C.s.p.). Dovolanie nie je ďalším odvolaním a dovolací súd nie je tretou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie. Civilný sporový poriadok upravuje dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý možno podať len proti rozhodnutiam odvolacieho súdu výslovne uvedeným v zákone (§ 421 ods. 1 C.s.p.), alebo len v prípade výskytu zákonom osobitne vymenovaných závažných procesných väd (§ 420 C.s.p.).

8. Podľa § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (por. § 428 C.s.p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C.s.p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 C.s.p. v spojení s § 431 ods. 1 C.s.p. a § 432 ods. 1 C.s.p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Žalobkyňa prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., t. j., že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

12. Podľa § 422 ods. 1 C.s.p. dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak a/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, na príslušenstvo sa neprihliada, b/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy, na príslušenstvo sa neprihliada, c/ je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmena a/ a b/. Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C.s.p.).

13. Citované ustanovenie obmedzuje prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie vecí tzv. majetkovým cenom (ratione valoris). Limituje prípustnosť dovolania určením výšky sumy, ktorá má byť predmetom dovolacieho prieskumu, pričom túto výšku viaže na desaťnásobok minimálnej mzdy vo všetkých sporoch, ktorých predmetom je peňažné plnenie. Výnimku predstavujú spory s ochranou slabšej strany, keď, vychádzajúc z koncepcie zvýšenej ochrany týchto definovaných subjektov, je majetkový cenoznížený na dvojnásobok minimálnej mzdy, aby v týchto sporoch bola ponechaná možnosť dovolacieho prieskumu i pri nižších sumách plnenia. To znamená, že pokiaľ je dovolaním napadnutý výrok rozhodnutia odvolacieho súdu o peňažnom plnení, je dovolací prieskum pre nesprávne právne posúdenie vecí možný, len ak peňažné plnenie prevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, resp. v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy.

14. Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 663/2007 Z.z. o minimálnej mzde v znení neskorších zmien a doplnení sumu minimálnej mzdy pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou ustanovenú podľa § 7 a sumu minimálnej mzdy za každú hodinu odpracovanú zamestnancom ustanoví na príslušný kalendárny rok vláda Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) nariadením vlády a podľa § 1 nariadenia vlády č. 321/2013 Z.z. (účinného v priebehu celého kalendárneho roka 2014, teda i v čase doručenia žaloby v prejednávanej veci súdu 4. júla 2014) suma minimálnej mzdy na rok 2014 sa ustanovuje na 352,- eur za mesiac pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou (písm. a/) a 2,023 eur za každú hodinu odpracovanú zamestnancom (písm. b/).

15. V predmetnej veci bol dovolaním napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej o peňažnom plnení v časti, ktorou bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcej časti o zaplatenie úroku vo výške 17,90 % ročne z nezaplatenej istiny 3 210,20 eur za dobu od 1. júla 2014 do zaplatenia, t. j. príslušenstvo uplatnenej pohľadávky, ktoré za obdobie od 1. júla 2014 do 17. apríla 2019 (v čase začatia dovolacieho konania podaním na poštovú prepravu) predstavuje 2 756,63 eur. Odvolací súd teda rozhodoval v dovolaní napadnutom výroku o príslušenstve pohľadávky neprevyšujúcom desaťnásobok minimálnej mzdy (3 520,- eur). Prípustnosť dovolania žalobkyne je preto v zmysle § 422 ods. 1 písm. a/ C.s.p. vylúčená.

16. I keď v preskúmvanej veci išlo o tzv. spotrebiteľský spor, teda spor s ochranou slabšej strany, pre posúdenie prípustnosti dovolania neprichádzalo do úvahy uplatnenie nižšieho majetkového cenzu, t. j. dvojnásobku minimálnej mzdy v zmysle § 422 ods. 1 písm. b/ C.s.p. Účelom zníženia majetkového cenzu v sporoch s ochranou slabšej strany je totiž podľa dôvodovej správy k Civilnému sporovému poriadku zvýšená procesná ochrana slabšej strany, ktorou je v spotrebiteľskom spore spotrebiteľ. Táto zvýšená procesná ochrana spočíva v sprístupnení dovolania i pri nižšej sume peňažného plnenia. Znížený majetkový cenoznížený sa teda v spotrebiteľskom spore uplatní, ak dovolateľom je neúspešný spotrebiteľ. Pokiaľ je však dovolateľom neúspešný dodávateľ, pre posúdenie prípustnosti dovolania platí majetkový cenoznížený vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy. Táto interpretácia neodporuje princípu rovnosti zbraní, pretože je všeobecne známou skutočnosťou, že rovnosť subjektov je v určitých sporoch (vzhľadom na postavenie strán) len fikciou, na ktorú zákonodarca v C.s.p. reagoval tzv. pozitívnou diskrimináciou, t. j. osobitnou právnou úpravou sporov s ochranou slabšej strany. Za takéto spory sa považujú

spotrebiteľské spory, antidiskriminačné spory a individuálne pracovné spory (§ 290 až § 323 C.s.p.), pričom slabšou stranou v nich je spotrebiteľ, zamestnanec a diskriminovaný. Ochrana slabšej strany spočíva v tom, že sa jej priznáva viac práv za účelom docielenia rovného postavenia s druhou stranou sporu, a teda dôsledného naplnenia princípu rovnosti zbraní. Na uvedenom zotrvalo aj Občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré prijalo zjednocujúce stanovisko R 29/2019, ktorého právna veta znie „Znížený majetkový cenzus (§ 422 ods. 1 písm. b/ Civilného sporového poriadku) sa v spotrebiteľskom spore uplatní, ak dovolateľom je neúspešný spotrebiteľ“.

17. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobkyne podľa § 447 písm. c/ C.s.p. ako neprípustné odmietol.

18. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.), avšak v danej veci dodáva, že v dovolacom konaní žalovanému vznikol zásadne nárok na náhradu trov dovolacieho konania v zmysle § 255 ods. 1 C.s.p. s tým, že o výške náhrady trov konania v zmysle § 262 ods. 2 C.s.p. by mal rozhodnúť súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením.

19. Z obsahu spisu vyplýva, že v danom prípade bol žalovaný v dovolacom konaní pasívny, nevykonával žiaden procesný úkon, náhradu trov konania si neuplatnil a podľa obsahu spisu mu ani žiadne trovy v dovolacom konaní nevznikli.

20. Civilný sporový poriadok výslovne nerieši situáciu ak strana, ktorá na základe procesných ustanovení má nárok na náhradu trov konania, o náhradu trov zjavne neprejavila záujem, bola v konaní pasívna a podľa obsahu spisu jej v dovolacom konaní ani žiadne trovy nevznikli. Na daný prípad nie sú k dispozícii ani analogicky použiteľné ustanovenia Civilného sporového poriadku alebo iného zákona (analogia legis alebo iuris).

21. Dovolací súd preto s použitím Základných princípov čl. 4 ods. 2 C.s.p. aplikoval na rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania princíp racionálneho zákonodarcu a o náhrade trov konania žalovaného rozhodol podľa fiktívnej normy, ktorú by zvolil, ak by bol sám zákonodarcom. Vychádzal pritom z pomyseľnej normy, že ak si strana náhradu trov konania neuplatní, ani jej podľa obsahu spisu v konaní žiadne nevznikli, je v súlade s čl. 17 základných princípov C.s.p., zakotvujúcim procesnú ekonómiu, rozhodnúť priamo tak, že sa jej nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva. Rozhodovanie postupom najskôr podľa § 262 C.s.p. v spojení s § 453 ods. 1 C.s.p. o priznaní nároku strane na náhradu trov konania a následne súdom prvej inštancie o výške náhrady trov konania, za situácie, keď oprávnenej strane žiadne trovy v konaní nevznikli, by bolo zjavne nielen nerozumné, ale i v rozpore so zásadou hospodárnosti civilného súdneho sporu (viď uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. februára 2018 sp. zn. 7 Cdo 14/2018, R 72/2018).

22. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.